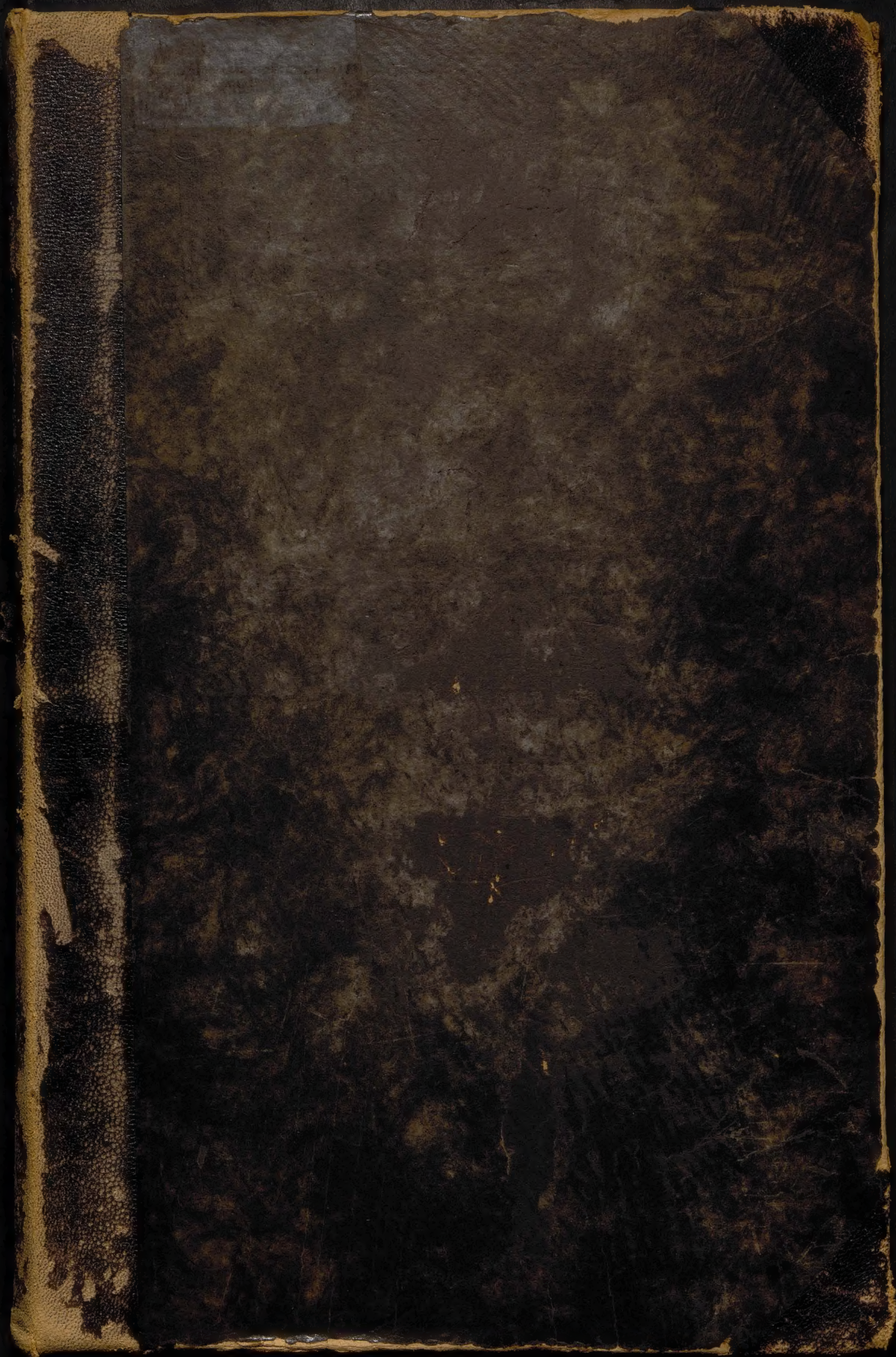

V
B J
C
15027

Sejm czteroletni. Tom I.

Mowy, ustawy i pisma z r. 1788-1789.

R. 1788.

1.) Ankwicz Józef 1. 27/X 1788.
2.) Branicki Ksawery 2. 23/X 1788.
3.) Brzostowski Michał 3. 27/X. 1788.
4.) Bzowski Hiacynt 4. 19/VIII 1788.
5.) Chomiński Franciszek 5. s. d. 1788.
6.) Czacki Michał 6. 23/III. 1788. 7. 15/XI 1788.
7.) Czartoryski Adam 8. - s. d 1788.
8.) Górski Stan. August 9. — 24/X 1788.
9.) Krasiński Jan 10. - 22/IX 1788. 11. 4/XII. 1788. 12. s. d. 1788.
10.) Kublicki 13. - 15/XI 1788. 14. s. d. 1788
11.) List przytomnego na sejmie arbitra 15. 4/XI 1788.
12.) Odezwa wolnego obywatela 16. s. d. [1788]
13.) Poniatowski Michał prym. 17. - 27/X. 1788.
14.) Potocki Franciszek Piotr 18. 17/X 1788.
15.) Potocki Stanisław 19. - 27/X. 1788.; 20. 5/XI 88.; 21. 24/XI. 88.
16.) Projekt. podatk. dla powiększenia wł. krajowych 22. s. d 88
17.) " do konstytucyi (m. Kalis.) 23. s. d. [1788]
18.) Prośba kahału kazimierskiego do Króla i Stanów. - 24. s. d. [1788]
19.) " szlachty we wsiach Tucznej i Hoszczy .. 25. s. d [1788]
20.) Raczyński Kazimierz 26. 24/X 1788.
21.) Radziszewski Michał 27. 3/XI 88
22.) Reprezentacya do J. K. Mci przez Marszałków konf. 28. 7/XI 88
23.) Sapieha Kazimierz 29. 8/X. 88
24.) Sokołowski Serafin 30. 27/X 88.
25.) Stanisław August 31. a 7/IX 88 b.) 6/XI c.) 6/XI odm. wyd.
26.) Starostwa i królewszczyzny [ustawa] 32. s. d [1788.]

27.) Stroynowski Walergan 33. 14/XI 88. 34. 25/X. 88

28.) Suchodolski Wojciech 35. 7/X 88; 36. 11/XII. 88 67. 16/II 89
45. 3/XI 88 68. 10/III. 89. 69. 4/VIII 89

29.) Suchorzewski Jan 37. 8/X 88.

30.) Szembek Krzysztof bp. 38. 27/X. 1788.; 39. 13/XII 88.; 40 15/XI. 88

31.) Zabiełło Szymon 41. 3/XI. 88; 42. 24/X 88

32.) Zaleski 43. s. d. [1788]

33.) Załuski Teofil hr. 44. 27/X 88; 46. 19/XII 88

Rok. 1789

34.) Butrymowicz Mateusz: Reforma żydów 47. s. d.

35.) Chromiński Kazimierz: Wyłuszczenie praw żydów w Warsza-
wie. 48.

36.) Czetwertyński Janusz 49. 31/III.

37.) Krasiński Adam bp. 50. 28/VIII.

38.) Lustracya dymów i podanie ludności 51. 22/VI.

39.) Ożarowski Piotr 52. 30/I; 53. 15/I.

40.) Poniński Adam: [Pozwy przed sąd sejm.] 54. 26/VIII. M. 55. 29/VIII.

41.) Prawa względem ofiary na powiększenie sił kraju 56. 4/IV.

42.) Prosby m. Krakowa 57. 58. 59. 60. 61. 62.

43.) ~~Uwia~~ Sposób dawania rekrutów w Koronie i W. X. Lit. 63. 7/XII.

44.) Suplika gromady Starostwa Młodzieszyńskiego 70. 8/X.

45.) Turski Wojciech 71. 29/VIII.

46.) Uwagi nad prosbą żydów do Stanów 72.

47.) " [w sprawie oddalenia stanu wojsk. od przywileju
obywatelstwa w Polsce 73. s. d. 1789.

48.) Wielogłowski Józef 74. 12/I.

GŁOS
JASNIE WIELMOZNEGO HRABI
ZAŁUSKIEGO,

KASZTELANA BUSKIEGO,
KAWALERA ORDEROW POLSKICH,
NA SESSYI SEYMOWEY
DNIA 19. GRUDNIA 1788. ROKU
MIANY.

NAYIASNIEYSZY KROLU!
PRZESWIETNE STANY!

LUbo Praw Kardynalnych świętość, dostateczną każdego Stanu prerogatyw iest twierdzą; wszakże, gdy na teraźnieyszym Seymie doświadczać się daie, że Stan Stanowi uwłaczać mocy i powagi usiłuie, mowić i obstawać czuię bydź powinnością każdego w tym zasiadaiącego gronie.

Powołany, i umieszczony łaską W. K. Mci w Senacie, iako niższy z rzędu, i niedawno, bo dopiero od Roku 1786. zasiadaiący, zachowałem się w milczeniu do tey kwestyi, chcąc od wyższe zasiadaiących krzesła czerpać światło, nie na chlubę moią, lecz na obronę Senatorskiego Stanu, Was Mężow, cnoty okrytych i zasługami.

Słyszane na wielu Sessyach, a na dniu wczorayszym powtarzane naprzeciw Stanowi Senatorskiemu głosy; to w sobie zawierały: że Senat, Urzędem bydź tylko ma, a nie Stanem rownie Prawodawczym wraz z Stanem Rycerskim; że, poniewaź dla nieszczęśliwego zaboru Polski, Posłow liczba zmnieyszona, a krzesła Senatorskie zachowane w swym iestestwie, zatym przewaga iakowaś w Senacie upatrzona.

Co do pierwſzego niech mi ſię godzi wyſtawić Stanom Prześwietnym w krotkości, że Senat od dawności na podobieńſtwo, iak pod ow czas w Niemczech, Wojewodowie, co tam *Comites Palatii*, czyli *Duces*, Kaſztelanowie, co tamże Margrafowie, i Landgrafowie od Zamkow Pogranicznych, i Prowincyi zwani, toż niby u nas znaczyli, ktorzy w czaſie woyny do zewnętrzney i wewnętrzney obrony Kraiowey ſłużyli, w czaſie zaś pokoiu Sądy właściwe powierzone mieli, i do wſzelkich Obrad z Krolami należeli.

Winny Senatowi ſwą iſtność Prawa Kraiowe, winien i Stan Rycerſki ſwe do Rządu wpływanie. Od początku Narodu Polſkiego przez Dzieiopiſy oznaczonego, do czaſu panowania Kazimierza IV. Jagiellończyka, *Ordo Equeſtris* tylko do obierania Krolow zwoływany bywał, na wſzelkie zaś Prawodawſtwa Krolowie z Senatorami Obrady czynili. Dopiero w Roku 1454. za tegoż Kazimierza IV. Jagiellończyka w Statucie ſłowa umieſzczone = *Pollicemur, quod nullas Leges faciemus abſque conventione generali.* Zaś w Roku 1505. za Alexandra Krola, Statut mowi już wyraźnie = *Nihil novi conſtitui debet, ſine communi Nunciorum Terreſtrium conſenſu.* I tak odtąd ciągłym paſmem idąc, z Senatem Poſłowie Ziemſcy zarowno pod przewodnictwem Krolow, do wſzelkich Obrad na Seymach należeli. Niech tu ſłowa Wielkiego Zamoyſkiego nie będą opak tłomaczone, bo ten Mąż Wielki mowiąc, że Senat Urzędem ieſt, nic przeciwnego nie powiedział, bowiem Poſłowie przez ciąg Seymu tylko ſwoie znaczenie maiąc, funkcye te do czaſu ſprawuią, Senatorowie zaś dożywotnie ſwe krzesła poſiadaią, i dożywotnie obowiązki Senatorſkie pełnią. Lecz ieżeli ſłowa ſtanowić co mogą, to ſądzę, że na wywiązanie ſię łatwoby podobne znaleść można.

Nakoniec Miłościwy Krolu! Prześwietne Stany, gdy pod wiekopomney chwały Rządem W. K. Mci na Seymie Roku 1768. Prawa Kardynalne ſtanęły, gdzie Prawodawſtwo i Rząd Kraiowy w trzech Stanach, za nigdy nie-

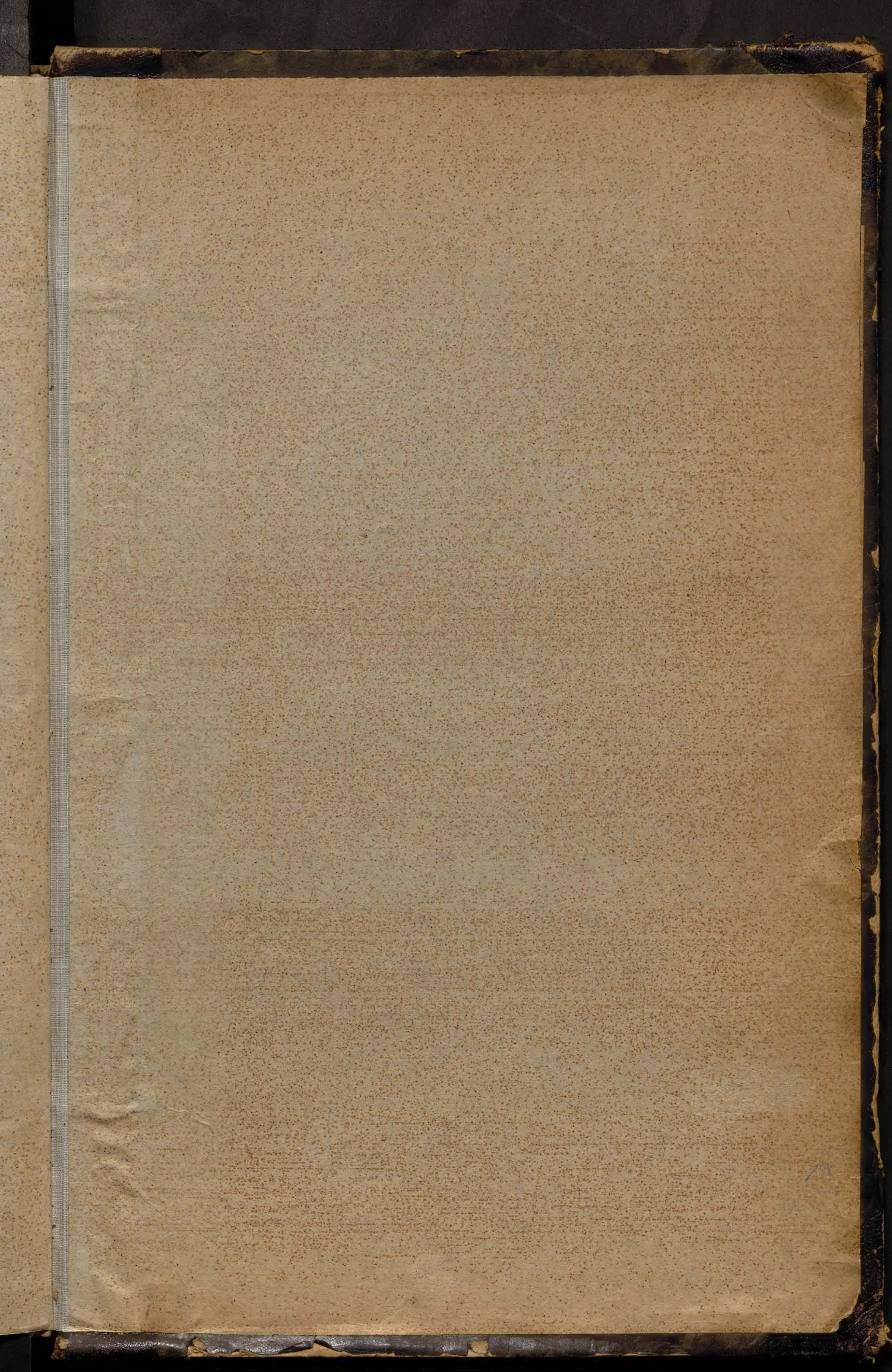
wzruſzone poſtanowione, gdy Akt Konfederacyi teraźnieyſzego Seymu, przy prerogatyw wſzyſtkich trzech Stanow całości naſtąpił; iuż tu ieden Stan, na drugiego prerogatywy naſtępować nie ieſt mocen, i każden wnioſek takowy czyni gwałt Prawom, iak nayu oczyściey Narodu naſzego, Konſtytucyą ſtanowiącym. Wſzak ieden Stan bez dwoch, ani dway naprzeciw trzeciemu nic ſtanowić nie mogą, to ieſzcze znioſſzy, wypadłyby nayſatelnieyſze konſekwencye, i ten to ieſt węgielny kamień, ktory czyni zaſadę Rządu i wolności naſzych, i ktoren uſuniętym i na moment w pomyśleniu bydź nie może i nie powinien.

Co do drugiego punktu nieſzczęśliwego loſu, ktory nas iednych całkiem, drugich po części, w podziale Polſki, w niewolnicze iarzma oddał, ieżeli przyznaniem waſzym, Prześwietne Stany, uwieczniać nie chcecie zoſtawiony ślad potomności w Nayiaśnieyſzego Pana tytułach, w Senatorſkich krzeſłach, i innych Urzędach, że te kraie ſą naſzą właſnością, bezprawnie i gwałtownie wydartą, powiękſzmy tę pamiątkę przez przywrocenie Poſłow Woiewodztw zakordonowanych, w częściach ieſzcze Polſzcze pozoſtałych, a tym ſpoſobem i uwieczni ſię ſkazowka rozległości Polſkich kraiow, ktore fatalne cioſy w granicach ſwych uſzczupliły, i dogodzi ſię Prześwietnego Stanu Rycerſkiego chęciom, że widzieć będą powiękſzoną liczbę wſpoł pracuiących około dobra powſzechnego.

---

w Drukarni Piotra DUFOUR Konſ: Nad: J. K: Mci Dyrektora Druk: Korp: Kadet: mieſzkaiącego w Rynku Miaſta Starey Warſzawy Nr. 58.

SEJM

CZTEROLETNI

MOWY USTAWY

I PISMA

I

1788 89